הכא נמי בשכלי אומנותו בידו והיכא אתמר דרבי חמא בר עוקבא אהא דתנן [א]אהקדר שהניח קדירותיו וירד לשתות [ב](מים מן היאור) הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות והתניא אלו ואלו טמאות אמר רבי חמא בר עוקבא בבשכלי אומנותו בידו מפני שיד הכל ממשמשת בהן והתניא אלו ואלו טהורות א"ר חמא בר עוקבא גבשאין כלי אומנותו בידו ואלא הא דתנן הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות היכי משכחת לה דדסמיכא לרשות הרבים ומשום חיפופי רשות הרבים ואיבעית אימא ר' יהודה ורבנן במעלין מתרומה ליוחסין קמיפלגי איבעיא להו מהו להעלות משטרות ליוחסין היכי דמי אילימא דכתיב ביה אני פלוני כהן חתמתי עד מאן קא מסהיד עילויה לא צריכא דכתיב ביה אני פלוני כהן לויתי מנה מפלוני וחתימו סהדי מאי אמנה שבשטר קא מסהדי או דלמא אכולה מילתא קא מסהדי רב הונא ורב חסדא חד אמר מעלין וחד אמר האין מעלין איבעיא להו מהו להעלות מנשיאות כפים ליוחסין תיבעי למ"ד מעלין מתרומה ליוחסין ותיבעי למ"ד אין מעלין תיבעי למ"ד מעלין הני מילי תרומה דעון מיתה היא אבל נשיאות כפים דאיסור עשה לא או דלמא לא שנא תיבעי למ"ד אין מעלין הני מילי תרומה דמיתאכלא בצנעא אבל נשיאות כפים דבפרהסיא אי לאו כהן הוא כולי האי לא מחציף איניש נפשיה או דלמא לא שנא רב חסדא ורבי אבינא חד אמר מעלין וחד אמר ואין מעלין א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא מהו להעלות מנשיאות כפים ליוחסין א"ל פלוגתא דרב חסדא ורבי אבינא הלכתא מאי א"ל אנא מתניתא ידענא דתניא ר' יוסי אומר [ג]גדולה חזקה שנאמר וומבני הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזילי אשר לקח מבנות ברזילי הגלעדי אשה ויקרא על שמם אלה בקשו כתבם המתיחשים ולא נמצאו ויגאלו מן הכהונה ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש הקדשים עד עמוד כהן לאורים [ד]ותומים אמר להם הרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלים בגולה בקדשי הגבול אף כאן בקדשי הגבול ואי סלקא דעתך מעלין מנשיאות כפים ליוחסין הני כיון דפרסי ידייהו אתי לאסוקינהו שאני הכא דריע חזקייהו דאי לא תימא הכי למאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין כיון דאכלי בתרומה אתי לאסוקינהו אלא לאו משום דריע חזקייהו

ואלא

בשכלי אומנותו בידו. חמר המביא תבואה למכור היה נושא בידו כלי היכר של מכירה כגון מחק שמוחקין בה המדה והמביאה להצניע אינו נושא בידו כלי אומנות מכר והכא כגון שכלי אומנותו בידו של זה המזלזל את שלו דלאו סהדי שלמוכרה הביאה הלכך אין זה אלא גומל וזה יעיד עליו בכרך שלפניהם: **הקדר.** שהוא חבר: **הפנימיות טהורות.** כולה מפרשא ואזלא לקמיה: **בשכלי אומנותו בידו.** להיכר שהוא נושאן למוכרן: **ממשמשת כהן.** לבדוק וליקח: **ומשום חיפופי רשות הרבים.** שנותנים בני אדם אבנים גדולות או יתדות לצידי רה"ר להרחיק העגלות מלהזיק את הכתלים ומתוך שהן דוחקות את רה"ר וזה הניח קדירותיו אצלם דחק גם הוא את הדרך והעוברין שם מתחככין בהן ובגדיהן עוברין על פני אוירן ובגדי עם הארץ טמאים הם ומטמאים את החיצוניות: **במעלין מתרומה ליוחסין.** רבי יהודה סבר הרואה שמאכילין תרומה לאדם בחזקת כהן מעיד עליו בכל מקום שהוא כהן ומעלין אותו ליוחסין הלכך אם תאכילהו תרומה הרי אתה מביאו להשיאו אשה וטעמיה לאו משום גומלין הוא ורבנן סברי אין מעלין מתרומה ליוחסין: **דאיסור מיתה.** אם זר הוא לא היה אוכל תרומה שהוא עון מיתה: **דאיסור עשה.** כה תברכו (במדבר ו) אתם ולא זרים ולאו הבא מכלל עשה עשה: **גדולה חזקה.** שאין ב"ד יכולין להוציא דבר מחזקתו: **בקשו כתבם המתיחשים.** שיהו כהנים כשרים. לפי שהתחתנו כהנים בגולה בגויי הארץ וילדו להם בנים כדכתיב בספר עזרא והם חללים הוצרכו הנולדים בגולה להתייחס כשעלו מן הגולה לשרת בבנין שני: **ויגאלו.** נפסלו. מלשון לחם מגואל (מלאכי א): **התרשתא.** הוא נחמיה בן חכליה וכן כתוב בספר עזרא (נחמיה ח): **עד עמוד כהן לאורים וגו'.** כאדם (א) שאומר לחבירו עד שיבא המשיח דאורים ותומים לא הוו במקדש שני שנחסרו חמשה דברים כדאמרינן בסדר יומא (דף כא:): **מקדש הקדשים.** דוקא מקדשי המקדש פסלינהו אבל תרומה שהיו רגילין בה בגולה לא אסר עלייהו משום דהוחזקו בה: **קדשי הגבול.** תרומה שהיא נוהגת בגבולין חוץ למקדש ולירושלים: **אף כאן בקדשי הגבול.** ומדאמר רבי יוסי גדולה חזקה ש"מ נשיאות כפים נמי לא אסר עלייהו שהרי הוחזקו בה בגבולין: **ואי סלקא דעתך כו' אתו לאסוקינהו.** ומה הועילו בתקנתם: **שאני הכא.** דליכא למיחש דליסוקינהו דהא ריע חזקייהו שהרי הכל רואין שאר כהנים אוכלין קדשי המקדש והם אינן אוכלין יש כאן היכר גדול שיש בהן צד פסול. אבל שאר בני אדם כגון בזמן הזה לעולם מעלין מנשיאות כפים ליוחסין: [ה]**[דאי לא תימא הכי.** דעל דא סמיך שיש בהן היכר תרומה נמי תקשי למ"ד מעלין מתרומה ליוחסין]:

ואלא

בשכלי אומנותו בידו. פירש רבינו חננאל זה שאומר עליו שהוא כהן יש בידו כלים שמשמשין בהן בטהרה כגון כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה שאין מקבלין טומאה שכל הרואה כלים הללו בידו מתרחק ממנו מלטמאותו ודומה שהוא כהן ולכך האמינוהו חכמים:

ואיבעית אימא רבי יהודה ורבנן במעלין מתרומה ליוחסין קמיפלגי. ולא אתא לשנויי אלא קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה אבל דרבנן אדרבנן לעולם צריך לתרץ בשכלי אומנותו בידו הקשה הר' שמואל מוורדין ומעיקרא היכי בעי למימר דטעמא דר"י משום גומלין והא בלא גומלים ע"כ סבר רבי יהודה בשילהי פרקין (לקמן דף כח:) דמעלין מתרומה ליוחסין ותירץ ר"י דמעיקרא ס"ד דאי לאו טעמא משום גומלים לא הוינו מפסידים את הכהן מן התרומה כדי לומר מעלין כיון דמן הדין ראוי לחלוק ע"פ חבירו ואדרבה קודם היינו אומרים אין מעלין אע"ג דגבי עבד אמר לקמן לרבי יהודה דאין חולקין לו תרומה משום דמעלין התם אין כל כך חששא בהפסד של עבד זה אם אין חולקין לו תרומה בלא רבו וא"ת ובלאו סברא פליגי לימרו תרווייהו דמעלין ונצטרך שני עדים בתרומה או לימרו תרווייהו דלא מעלין ולא יצטרך אלא עד אחד בתרומה וי"ל דבהא פליגי דמר סבר חיישינן שמא יעלו מתרומה ליוחסין לפיכך הצריכו שני עדים ומר סבר דלא חיישינן [ו]:

אמנה שבשטר קמסהדי. וא"ת ואי לאו אכולא מילתא קמסהדי א"כ עדים חתמי אע"ג דלא ידעי אי כהן הוא אי לאו ואם כן הא דתנן בגט פשוט (ב"ב דף קסג.) שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת אם היו משולשין יכתבו כהן ומה מועיל כיון שעדים חותמין אע"פ שאין מכירים בו אם הוא כהן והרי הוא יכול להערים ולכתוב שטר אחר בשם חבירו כהן ויוציא ממון מחבירו כהן וי"ל דהיכא דהוחזקו שני יוסף בן שמעון ודאי אכולא מילתא קא מסהדי כי אז הן צריכין לידע אם בן כהן הוא והתם ודאי מעלין משטרות ליוחסין והכא מיבעיא לן היכא דלא הוחזקו: **חד** אמר מעלין. ואם תאמר ואמאי לא חשיב ליה בהדי הנך דתנן בעשרה יוחסין (קדושין דף עו. ושם) אין בודקין מן המזבח ולמעלה ולא מדוכן כו' וי"ל דהנך דשטרות מלתא דפשיטא היא דכיון דאכולא מלתא קמסהדי א"כ הוי עדות גמור ולכך לא קא חשיב עדים וא"ת ואמאי לא חשיב תרומה ונשיאות כפים למ"ד מעלין ואור"ת דתרומה בכלל מזבח ונשיאות כפים בכלל דוכן אע"ג דההוא דוכן היינו שיר כדמשמע התם בגמרא מ"ד מעלין הוה מוקי לה נמי בדוכן כהנים שבגבולים ומיהו קשה אמאי לא חשיב ס"ת שקרא בחזקת כהן כדלקמן ויש לומר דליכא למימר דתנא ושייר כולהו ובספר הישר פירש ר"ת דלאו בעבודת מזבח ממש איירי אלא כגון הפשט וניתוח דברים הכשרים בזרים דלא היו מניחין לעשות אותם אלא למיוחסין מן המשיאין לכהונה אבל מילי דכהונה כגון תרומה ונשיאות כפים וס"ת לא איצטריך למתני: **שאני** הכא דריע חזקייהו. פי' בקונטרס שהכל רואים שאר כהנים אוכלין שאר קדשי מזבח ואלו אין אוכלין וק"ק דמ"מ תיקשי למ"ד מעלין אמאי לא אסקינהו לקדשי מזבח וליוחסין ונראה לר"ת דריע חזקייהו היינו שהיו מיחסים אותם אחר בני ברזילי שהיה ישראל ועוד שלא מצאו כתבם והיכא דאיתרע חזקה אין מעלין לכ"ע אבל קשה דפריך מעיקרא אתי לאסוקינהו הוה ליה למיפרך אמאי נגאלו כלל מן הכהונה ויש לומר דשפיר הוה ידע דריע חזקייהו ומשום הכי לא אסקינהו אלא דהוה ס"ד דאע"ג דריע חזקייהו איכא למיחש דלמא אתי לאסוקינהו לבסוף שלא ידעו שלא מצאו כתבם:

ואלא

עין משפט נר מצוה

פד א ב ג ד מיי' פי"ב מהל' משכב ומושב הלכה כג:
פה ה מיי' פי"ב מהל' איסורי ביאה הלכה ט טוש"ע אה"ע סי' ג סעיף ב:
פו ו מיי' שם הלכה ד והלכה יח:

◆

תורה אור השלם

ו. (סא) וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֳבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל שְׁמָם: (סב) אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ וַיְגֹאֲלוּ מִן הַכְּהֻנָּה: (סג) וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים: עזרא ב סא-סג

◆

תוספות רי"ד

לן דחלל הוא. אמאי לא ישא אשה כשרה ואפי' בתו של כ"ג. והא קי"ל דלא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים. וצ"ל לפרש דהאי דאמר להשיאו אשה לאו להשיאו לו אשה. אלא להשיא מנשיו לכהונה. כגון אלמנתו ובתו דמספקינן ליה בחלל. ובת חלל ואלמנות חלל הן פסולות לכהונה: איבעיא להו מהו להעלות משטרות ליוחסין. פי' אילימא דכתיב בי' אני פלוני כהן תחמתי עד מאן קמסהיד עלויה. לא צריכא דכתיב בי' אני פ' כהן לויתי מנה מפלוני וחתימו סהדי אמנה שבשטר קא מסהדי א"ד אכולה מילתא מסהדי. ר"ה ור"ח ח"א מעלין וח"א אין מעלין והלכתא כדברי המיקל. ואילו כתבו שני עדים פ' כהן לוה מפלוני דליכא מאן דפליג דודאי מעלין. דהא עדים מעידים כי הוא כהן [א]. איבעי' להו מהו להעלות מכהונה ליוחסין.

[א] וכ"כ הרי"ף כאן בשם הרא"ה ז"ל ע"ש ובזה מיושב קושית תוס' ד"ה אמנה מה שהקשו מפ' גט פשוט תדי"ק ועי' בס"ך חו"מ סי' מ"ט ס"ק ט"ו:

מסורת הש"ס

א) טהרות פ"ז מ"ה, ב) [בתוספתא ליתא], ג) קדושין סט:, ד) [צ"ל ולתומים], ה) נ"י כ"י, ו) [ועוד דלה ר"י לפרש טעמא דמ"ד מעלין כדי שיהו עדים מצויין ליוחסין וזהו כו משום דלא משמע הכי בסמוך דקאמר ה"מ בתרומה דעון מיתה. תו"י עה"ג],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עד עמוד כו' כאדם שאומר. נ"ב ואית בפ' עגלה ערופה דף מח ע"ב:

◆

מוסף רש"י

במעלין מתרומה ליוחסין. הרואה כהן אוכל תרומה במקומו, אין צריך לבדוק אחריו ליוחסין ונושא כהן כמו (קדושין סט:). גדולה חזקה. יש לסמוך עליה יפה (שם סט:). בקשו כתבם המתיחשים. כתב יחוסם (שם). התרשתא. נחמיה בן חכליה קרוי כן בספר עזרא, ובגמרא ירושלמי נמצא שעל שם שהיה משקה למלך היה צריך לשתות קודם, שלא יחשדוהו שמא הטיל סם המות במשקה המלך התירו לו יין של עובדי כוכבים לשתות, לכך נקרא התרשתא (שם). עד עמוד כהן לאורים ולתומים. כאדם שאומר לחבירו עד שיבא משיח, דאורים ותומים לא היו בבית שני (שם). אמר להם כו'. מדכתיב מקדש הקדשים, שמעינן דלא אסרי בתרומה אלא מקדשי המקדש, אמר להם תרומה איני יכול לאסור עליכם מפני חזקתכם שהוחזקתם בגבול לאכלה (שם). בקדשי הגבול. תרומה הנאכלת בכל מקום (שם). כיון דאכלי בתרומה אתי לאסוקינהו. ואמאי לא חש לה נחמיה דלא לאסוקינהו (שם). אלא לאו משום דריע חזקייהו. לא אצטריך למיחש לאלו דכיון דשאר כהנים אוכלים מקדשי המקדש והם נגאלו מהם הורע חזקתם ויש להם היכר ולא אתי לאסוקינהו (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones